

2025. március 28. péntek – 5785. ádar 28.

www.frankel.hu

péntek kabalat szabat 18:00 | gy. gy. 17:50 | szombat 10:00 | havdala: 18:56

81/5

PEKUDÉJ, P' HÁHODES (II. Mózes 38.21. – 38.20. II. Mózes 12.1.-20.)**פְּקוּדֵי - הַחֹדֶשׁ**

Szentély építésének számadásával foglalkozik. Sokkal több nyersanyagot gyűjtöttek be, mint amire szükség volt. Maradékot a "Hajlék" kincstárában helyezték el. Hajlékot darabokban készítettek el, majd elhozták Mózeshez, aki összeszerelte a részeket és felállította azt, az egyiptomi kivonulás utáni második év első hónapjának elsején.

Szombatunk a "hónap szombatja", amelynek témája a Pészachra való felkészülésről és a pészachi törvények betartásáról, majd intézményéről, mint minden idők fesztiváljáról szól. Az ehhez kapcsolódó Haftara nagyon egyértelműen kapcsolódik a Niszánhoz, a Pészachkor és más napokon a Szentélyben bemutatott áldozatokhoz. Párását Háhódes így kezdődik: "Ez a hónap nektek a hónapok kezdete, első ez nektek az év hónapjai között. Szóljatok Izrael egész községéhez, mondván: E hónap tizedikén vegyen magának ki-ki egy bárányt, az atyai ház szerint, egy bárányt egy ház számára." A zsidó időszámítást meghatározza, és ez az oka annak, hogy éppen a Niszán hónap újholdját megelőző szombaton olvassák fel. Az Örökkévaló kijelenti, hogy ez a hónap, vagyis az Egyiptomból való kivonulás hónapja, Niszán az év első hónapja. A zsidó hagyomány többféle újévet ismer. A tórai számítás szerint az ünnepeket niszán hónaptól számoljuk. A Ros Hásánaként, vagyis újévként ismert ünnep pedig a tórai év hetedik hónapjára esik: A hetedik hónapban, a hónap elsején legyen számotokra szombati nyugalom. A magyarázók azt is elmondják, hogy ez az első parancsolat, melyet a zsidók kaptak, az újhold megszentelésének micvája.

elszámolás. Elkészült a nagy mű, a pusztai hajlék. Mózes maga mellé vette Itámárt, Áron fiát, mert a számoláshoz mindig két ember kell, hogy ne érje szó a ház elejét, és számadást készítettek a felhasznált anyagokról, eszközökről. 634 kg aranyat, 2150 kg ezüstöt, 3 tonna rezet használtak fel az építkezés során. Mózes meggyőződött arról is, hogy Becálél és munkatársai mindent az Örökkévaló előírásainak megfelelően készítettek el. És megáldotta Mózes a 90. zsoltár szavaival: „legyen velünk Urunk Istenünk jóakarata!” Tedd maradandóvá kezünk munkáját, tedd maradandóvá munkánk gyümölcsét." A Frigysátor végigkísérte Izraelt pusztai vándorlásain, Józsué idejében először Gilgálban állították fel, később Silóban. Ott maradt a bírák korában végig, majd Dávid király Gibeonba szállította. Salamon király hozatta fel Jeruzsálembe, ahol a Nagy Szentélyben kapott helyet.

Pökudé (פְּקוּדֵי) hetiszakasunk a főpap és a papok öltözékével foglalkozik. Ez a leírás másodszer fordul elő a Tórában. A főpap közvetít Isten és Izrael között. Az év egyetlen napján, Jom Kippurkor mehet be a szentéjek szentéjébe, hogy bűnbocsánatért könyörögjön népe számára. A hetiszakasban leírt főpapi öltözék arany és égszínkék szálakból szőtt, aranyból készült csengettyűkkel övezve. Ám Jom Kippurkor nem mehetett be a főpap a szentélybe „aranyos” ruhájában, mert az az aranyborjú emlékét idézte fel. Fehér gyolcs köpennyel cserélte fel öltözékét. A főpap homlokát aranyból készült pánt díszítette, rajta Isten szent neve. E kimondhatatlan Nevet a főpap Jom Kippur napján a Szentek Szentélyében ejtette csak ki. Mellédíszre aranyos keretben 13 különböző drágakőből állt. A köveken a tizenkét törzs neve díszelgett. A főpapi öltözék e két része Isten és a tizenkét törzs nevével, szimbolizálta az Isten és Izrael közötti kapcsolatot. A papok, azaz a kohaniták, Áháron utódai voltak. A főpapok Áháron fiának, Elázárnak leszármazottai. De Salamon király elűzte az ebből a családból származó utolsó főpapot, Evjátárt Ánátotba és helyébe kinevezte Cádokot főpapnak, kinek utódai egészen a Chásmoneusokig szolgáltak főpapokként. Az Ánátotba elűzött Evjátár egyik utóda volt Jeremiás próféta. Matitjáhu utódai, a Chasmoneusok, maguk lettek a főpapok Cádok utódai helyett. Ezt a tisztséget akkor is megtartották, amikor felvették a királyi címet. A Talmud bölcsei, akik nem akarták elismerni a nem Dávid házából való királyokat, csak úgy említik az első Chasmoneus királyt, mint Jochánán Hákohén Hágádol. A két tisztség, királyság és főpapság sokszor váltott ki ellentétet egymás között. Az ellentét legélesebb volt Alexander Jánáj esetében. Az ő főpapi működése éles ellenzést váltott ki a bölcsek részéről. Két fia közül Horkanos örökölte a királyságot, Aristobulus a főpapságot. De az utóbbi fellázadt bátyja ellen, király akart lenni, és a „döntőbíró” a polgárháborúban a római Pompeius volt. Így vette kezdetét a római uralom Júdeában. A római uralom idején néha a főpap állt a Szanhedrin élén, felváltva a tisztséget az írástudó elnökkel. Azokról az időkről a maga is előkelő papi családból származó Josephus Flavius számol be. A hetiszakas befűző része a pusztai szentély felállításával és felavatásával foglalkozik. „És lőn a második év első hónapjának első napján felállították a Szentélyt”. Vagyis Niszán hó első napján, az egyiptomi kivonulás első évfordulóján lett felavatva a „vándor” szentély. „Ez a hónap legyen számotokra a hónapok feje. Első legyen az év hónapjai között”. Mind a mai napig Niszánnal kezdjük a hónapok felsorolását; bár az esztendő Tisri hó elsejével kezdődik. Ez az egyetlen hónap a zsidó naptárban, melynek héber neve van, a többi hónap neve babilóniai eredetű. A hetiszakas leírja, hogy a felavatás után Isten szelleme betöltötte a szent Sátor nappal felhő, éjjel tűzoszlop formájában. A Sátor adta a jelt Izrael fiainak a pusztában a tovább vonulásra, vagy a táborozásra. „Ha a felhő felszállt a Szentély fölött, Izrael fiai tovább vonultak”. Ezzel a mondattal fejeződik be nemcsak a hetiszakas, hanem Mózes második könyve is.

Az egyik megformálja és „birtokolni” véli az Örökkévalót, a másik helyet ad neki, hellyel kínálja a világban. Van rá mód, hogy meglássuk, megérezzük a végesben a végtelent, érzéki tapasztalatok vezessenek el az érzékfelettihez minket. Az Örökkévalót megjeleníteni próbálni fizikai formában, tárgyként, és azt a tárgyat tisztelni a Teremtőként, bálványimádás. Éppen ezt tették a pusztában Izrael gyermekei. Azután pedig, részben hasonló anyagokból egy új tárgyat készítettek, hogy benne lakjon a Seregek Ura. Mi végeredményben a különbség a két eset között? Amikor „elkészítünk” magunknak egy felsőbb lényt, úgy gondoljuk, hogy van módunk saját erőből létrehozni valami nálunk felfoghatatlanul jelentékenyebbet. Amit létrehoztunk, az a miénk, irányíthatjuk, rendelkezhetünk vele. Azt reméljük, birtokolhatjuk Őt, ez a voltaképpeni bálványimádás. Amikor Hajlékot készítünk, helyet csinálunk neki, éppen nem erről van szó: rábizzuk magunkat, beengedjük az életünkbe. Az otthon és a börtön, noha mindkettő épület, amelyben tartózkodnak, különbségeik nyilvánvalók. Ez különbözőteti meg egymástól az aranyborjút és a Hajlékot is. A bálványimádás vétkébe esve Izrael nem azt tanulta meg, hogy az Örökkévaló annyira végtelenül meghalad bennünket, hogy jelenléte, megtapasztalása semmilyen módon sem lehetséges, és nem is szabad erre törekedni. Ha az Örökkévaló semmilyen módon nem lehetne jelen az életünkben, mi volna a zsidó hit tartalma? Azt tanulta meg, hogy Ő nem adottság számunkra, nem lehet megrendelni, de váratlanul és közvetetten megtapasztalható a jelenléte. Akár olyan érzéki formákon keresztül is, mint a tűz vagy a felhő, amelyek révén megmutatkozik a Seregek Ura. Ahogyan megmutatkozhat a természeti jelenségekben nekünk is a végtelenség tapasztalata, magas hegyek lábánál, tengerpartokon például, az érzékelésünk vezet el valamiféle érzékfelettiesség tapasztalatához, a végtelen nem tapasztalható meg, de megsejthető. És megmutatkozhat olyan feltétel nélküli szeretetkapcsolatokban, mint a szerelem vagy a szülői szeretet.

Rácz Jehosua András, rabbi. Izrael gyermekei teljesítették a Tóra parancsát. A Szentély annak szimbóluma, hogy az isteni Tóra megtalálhatja a helyét itt, a Földön. Az Örökkévaló a Tórát nemcsak a kiválasztott egyéneknek, hanem a zsidó nép egészének adta, és ezt jelképezi az a jelenet, amikor az újonnan épített Hajlékot beragyogja az Örökkévaló dicsfénye. Még Mózes sem léphetett be egyedül az isteni fénnel eltöltött sátorba, még neki is vissza kellett térnie a nép közé, hogy érezze, ő, a próféták atyja is csak a zsidó nép egy része, a Tóra nemcsak az övé, hanem mindenkié, és mindenkinek megvan a maga helye a Tórában. A midrás szerint Mose nem hitt benne, hogy képes lesz befejezni a Hajlék felállításának feladatát, de az Örökkévaló azt mondta neki, hogy kezdjen csak, hozzá, és Ő majd segíteni fog. És valóban: Mose úgy érezte, mintha magától állt volna fel a sátor. Talán arra céloz ezzel a midrás, hogy ha az ember el akar valamit érní, el kell kezdeni e amunkát, de a befejezést nyugodtan bízhatja Isten segítségére. Mivel a hetiszakaszban háromszor is szerepel, hogy a Szentély felépült, ebből azt a magyarázatot szokták tanulni, hogy míg az első két Szentély felépítését az tette lehetővé, hogy a zsidó nép betartotta a Tóra parancsait, addig a harmadik Szentély szinte magától fog felépülni. Igaz, hogy Izrael népének nagy része a mi korunkban nem követi a Tóra parancsait, de az Örökkévaló a maga idejében, ha kell, majd egyedül is „felállítja” a Szentélyt, mert Ő még akkor is közeledik a zsidó néphez, ha mi magunk nem közeledünk Hozzá.

Szeszler Anna, a progresszív pedagógia nemzetközi szakértője. A hetiszakasz kapcsán az első gondolatom, hogy megérkeztünk mi is, akik életünk első évtizedeiben csak látogatóként jártunk szent helyeken. Számomra az „elkerítette a Hajlék és az oltár körül az udvart” sor azt üzeni, hogy elérkezett az idő, megérlelődött az igény a zsinagógákon kívül is újabb és újabb „szent helyek” megépítésére. A vágyott helyek kialakítását már nem külső erőttől vártuk, hanem egyre többen éreztük, szükségünk van itt a közelünkben, számunkra, és talán általunk létrehozott újabb hajlékokra. Tudjuk, generációk számára gyakran csak otthon elejtett mondatok, szokások, sajátos kifejezések engedték sejtetni a zsidósághoz tartozást a felvállalt gyülekezés lehetősége nélkül. Tegyük mi is valamit, hozzunk létre egyre több hajlékot, a hit és a hagyományok üzenetét hordozó zsidó óvodákat, iskolákat, közösségi- és kiállítótereket, színházat, és sorolhatnánk tovább. Mennyi új lehetőség a találkozásra, a gyülekezésre, az együttlétre, a tanulásra, amelyeket mind-mind megtölthetünk hagyományainkkal, mai elképzelésünknek, tudásunknak megfelelő tartalommal. A kommentár írására szóló felkérés éppen akkor érkezett, amikor a Lauder Javne, zsidó közösségi iskolánk születésnapját ünnepeltük. Vajon mit ünneplünk, az épületet, a hajlékot, a közös teret, a találkozás lehetőségét, az embereket, akik megtöltik élettel? A hitet, a gondolatokat és értékeket, amelyeket hirdetünk benne? Mindezt együtt, az összetartozásunkat. S ha igazán merészen gondolkodom, akkor a találkozás helyein nyugodó felhő számomra nemcsak a mindent beborító dicsfény, hanem a megérkezésünket, letelepedésünket is jelentő „szent helyek” közös védelme. A zsidó kultúra egyik csodája, hogy szabad különbözőképpen gondolkodni. A tanulás egyik lényege, hogy nemcsak megengedett, de szorgalmazott az önálló gondolat, az érvelés, a vita. Többféle utat választottunk, de vannak közös gyökereink. Szabad asszociációinkat követve a felhő akár a kialakult intézmények, „hajlékok” sokaságát segítő ernyőszervezet is lehetne, amely valamennyiünket összetart. A tűz pedig egyrészt utat mutat, megvilágít kintről és bentről egyaránt, másrészt melegíti, táplálja a sokasodó hajlékokat, amelyekben ki-ki a maga módján élheti meg saját zsidóságát. Hányan lehetnek még kívül, akik sosem tértek be egyetlen zsinagógába, zsidó oktatási intézménybe, nem tagjai egyetlen zsidó szervezetnek, közösségi háznak vagy klubnak? Hányan lehetnek, akik nem, vagy alig tudnak valamit gyökereikről, akik számára talán éppen a bennünk levő tűz, lelkesedés hozhatja meg a találkozást? Nem csupán Mosének kellett cselekednie, hanem nekünk is van dolgunk. Tehetünk valamit, építhetünk hajlékokat, helyet a találkozásra gyerekeinknek, unokáinknak. Tegyük!

HÍREK A VILÁGBÓL

Izraeli kutatók új módszert fejlesztettek ki a DNS-en tárolt információk leolvasására. https://bzsh.hu/2025/03/26/izraeli-kutatok-uj-modszert-fejlesztettek-ki-a-dns-en-tarolt-informaciok-leolvasasara/
Izraeli légicsapásban meghalt a Hamász egyik vezetője Gázában. https://telex.hu/kulfold/2025/03/23/hamasz-vezeto-izrael-legicsapas-gaza
Sábesz az Északi-sarkon. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/sabesz-az-eszaki-sarkon
Argentína nyilvánosságra hozza az odamenekült nációkkal kapcsolatos összes dokumentumot. https://kibic.hu/2025/03/27/argentina-nyilvanossagra-hozza-az-odamenekult-nacikkal-kapcsolatos-osszes-dokumentumot/
Százak tüntettek tegnap az észak-gázai övezetben található Beit Lahiában, az indonéz kórház közelében, követelve a háború befejezését és tiltakozva a Hamász ellen. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/szazak-tuntettek-tegnap-gazaban-a-hamasz-ellen
Két Jemenből kilőtt rakétát Izraelen kívül elfogtunk; a lehulló darabok a Ciszjordániában landoltak. https://izraelinfo.com/2025/03/27/katz-a-gazai-ovezet-lakosaihoz-hamarosan-meg-tobb-teruletet-vesztettek-el-a-tervek-keszen-allnak-hirszuret/
Tüntetések , mindenhol. https://ujkelet.live/2025/03/27/tuntetesek-mindenhol/
Túléltek a haláltábor, majd behaltak az ételbe. https://telex.hu/eszkombajn/2025/03/23/eszkombajn-holokauszttulelo-hirtelen-etel
Dodik Izraelben Benjamin Netanjahuhoz hasonlította magát. https://balk.hu/2025/03/26/dodik-izraelben-benjamin-netanjahuhoz-hasonlitotta-magat/
Emberek közé hajtott, majd lövöldözni kezdett egy férfi Haifában, egy ember meghalt. https://hvg.hu/vilag/20250324_izrael-haifa-terrorizmus-terrotramadas-lovoldozes
Meggyalázták a bákói zsidó temető emlékműveit. https://maszol.ro/belfold/Meggyalaztak-a-bakoi-zsido-temeto-emlekmuveit
Elfogadta a Kneszet a költségvetést. https://bzsh.hu/2025/03/26/elfogadta-a-kneszet-a-koltsegyvetest/
Miért szerepel Izrael olyan magas helyen a Legboldogabb Országok Listáján a légiriadó szirénáinak közepette? https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/miert-szerepel-izrael-olyan-magas-helyen-a-vilag-boldogsag-jelenteseben-a-legiriado-szirenak-kozepette
„A demokrácia nincs veszélyben, a bürokraták uralma és a ‘mélyállam’ van veszélyben.” https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/netanjahu-az-izraeli-demokracia-nincs-veszelyben-csak-a-melyallam
Hogyan kerültek rendőrök a Kazinczy utcai zsinagógába? https://kibic.hu/2025/03/26/hogyan-kerultek-rendorok-a-kazinczy-utcai-zsinagogaba/
Budapesti családtörténetek Zágoni Balázs: A csillag és a százados. https://izraelinfo.com/2025/03/25/budapesti-csaladtortenetek-zagoni-balazs-a-csillag-es-a-szazados/
Likvidálások Gázában és Libanonban, a túsok és tüntetés a besorozás ellen. https://ujkelet.live/2025/03/27/likvidalások-gazaban-es-libanonban-a-tuszok-es-tuntetes-a-besorozas-ellen/
„Nem vagyunk hajlandók meghalni” – Gázában gyerekek is utcára vonultak, hogy a Hamász távozását követeljék. https://telex.hu/kulfold/2025/03/26/hamasz-elleni-tuntetes-gaza
A Columbia Egyetem teljesíti Trump követeléseit. https://444.hu/2025/03/22/a-columbia-egyetem-teljesiti-trump-koveteleseit
Hangosan zsidózva támadták meg a Tisza önkénteseit Tökön. https://hvg.hu/itthon/20250327_Hangosan-zsidozva-tamadta-meg-a-Tisza-onkenteseit-egy-Fidesz-szimpatizans
Köves Slomó reagált Kepes András üzenetére: újra meghívta a népszerű író. https://168.hu/itthon/koves-slomo-kepes-andras-beszeltetes-uzenet-286289
Köves Slomó, az óbudai zsinagóga rabbija magánbeszélgetésre hívott egy nem magántermészetű ügyben. https://www.szombat.org/politika/chabad-saga
Anyá , hagyjál már, náci vagyok!. https://telex.hu/after/2025/03/27/naci-memek-instagram-tiktok-elon-musk-karlendites-kanye-west-z-generacio-alfa
Megszavazták a Sin Bet főnökének menesztését Izraelben. https://bzsh.hu/2025/03/21/sinbet-fonok-menesztese/
Milyen négy kérdést teszünk fel a széder estén, és mi rejlik ezek mögött? https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/unnepek/milyen-negy-kerdest-teszunk-fel-a-szeder-esten-es-mi-rejlik-ezek-mogott
A jövő héttől kezdve az IDF megkezdí az október 7-i támadás során a Re'im melletti Nova zenei fesztiválon történt mézárlassal kapcsolatos vizsgálatának bemutatását a meggyilkolt túsok és a támadást túlélők családjainak. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-izraeli-hadsereg-jovo-heten-bemutatja-a-tuleloknek-az-oktober-7-i-meszarlas-vizsgalatanak-eredmenyet
Lantai Dávid lesz a Zsidó Közösségi Fórum Szövetség ügyvezető igazgatója. https://kibic.hu/2025/03/24/lantai-david-lesz-a-zsido-kozossegi-forum-szovetseg-ugyvezeto-igazgatoja/

Szirána -stratégiák gyerekekkel. https://izraelinfo.com/2025/03/26/szirena-strategiak-gyerekekkel/
Változások és fejlemények a hadseregben. https://ujkelet.live/2025/03/27/valtozasok-es-fejlemenyek-a-hadseregben/
Politikai riválisa szerint a Hamásznak le kell mondania a hatalomról, különben minden palesztin eltűnik Gázából. https://telex.hu/kulfold/2025/03/22/fatah-hamasz-hatalomatadas-izraeli-palesztin-konfliktus-gaza-munter-al-hajek
„ Aki csillagot visel, az álljon fel!” – ifjúsági regény a vészorszakról. https://jo.444.hu/2025/03/22/aki-csillagot-visel-az-alljon-fel-ifjusagi-regeny-a-veszorszakrol
Egy CIA-akta szerint megtalálták a titokzatos frigyládát, különleges módszert használtak. https://www.atv.hu/kulfold/20250327/cia-akta-frigylada-titokzatos/
Mi igaz abból, hogy majdnem a héber lett az USA hivatalos nyelve? https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/mi-igaz-abbol-hogy-majdnem-a-heber-lett-az-usa-hivatalos-nyelve
Molnos Péter: Nem akarok lemondani az elrabolt magyar zsidó műkincsvegyonról, amin Putyin ül. https://www.szabadeuropa.hu/a/molnos-peter-nem-akarok-lemondani-az-elrabolt-magyar-zsido-mukincsvagyonrol-amin-putyin-ul/33354957.html
Megdöbbenés az új Franciaországban a rabbi elleni támadás után. https://nepszava.hu/3273424_megdobbenes-az-ur-franciaorszagban-a-rabbi-elleni-tamadas-utan
Egy élő és egy halott magyar-izraeli állampolgár túsza is van Gázában. https://www.atv.hu/kulfold/20250325/magyar-izraeli-allampolgar-tusz-gaza/